

5. Evropská studentská soutěž o nejlepší esej 2015

pod záštitou
českého velvyslance v Berlíně Tomáše Podivínského
a německého velvyslance v Praze Dr. Arndta Freiherr Freytaga von Loringhova

vyhlášená
Martinem Kastlerem, předsedou Ackermann-Gemeinde a bývalým europoslancem,
a Dr. Matějem Spurným, předsedou Společnosti Bernarda Bolzana.

Téma: „Proto (ne)jdu k volbám!“

2. místo

Anna Jordanová

Masarykova univerzita Brno, obory Mediální studia a žurnalistika (Fakulta sociálních studií),
Historie (Filosofická fakulta)

Volit či nevolit, to je to, oč tu běží?

Ti, kteří před volbami vyzývají ostatní k plnění jejich takzvané občanské povinnosti, si mohou připadat skutečně hamletovsky marně, když v povolebních tabulkách uvidí procentuální volební účast. Není mým záměrem analyzovat, zda nehlasování je forma hlasování, chci se spíše ptát, proč o aktivní politickou volbu jako takovou není v širší veřejnosti zájem, jelikož nesdílím obecně rozšířený názor, že důvodem je jen a pouze prostý fakt, že „politika lidi nezajímá“.

Co je volební akt sám o sobě? Pro sebe objevuji v tomto skutku dvě na sebe navazující významové dimenze. První je schopnost a ochota utvořit si názor bez ohledu na to, zda jej později budu prosazovat hlasem. Druhá je přijetí faktu, že žiji v určitém sociálně kulturním okruhu s liberálně demokratickými znaky vlády, následované vlastní aktivní integrací do tohoto systému.

Občané České republiky požívají možnosti utvořit si vlastní názor bez nebezpečí menšího či většího postihu za dlouhou dobu jen poslední dvě dekády. Do listopadové revoluce byl názor nebezpečný, či lépe nežádoucí element. Generace, které se za dvou totalit odnaučily tvořit si vlastní názor, vlastní pohled na svět neohraničený všeobecnou doktrínou, následkem toho předávají vštípený systém do vzorců chování generace následující.

Dědictví dvou totalit tím dalece přesahuje pouhou teorii nezájmu o politiku. Je to nezájem o samostatné myšlení, nezájem o kritické hodnocení a analýzu. Ke kritickému myšlení je třeba být vychováván, protože je to svým způsobem náročný proces a já se obávám, že ani má generace a možná ani ta následující tuto komplexní výchovu v oboru myšlení nedostane. V momentě nástupu masové tendence utváření vlastního názoru považují samotný volební akt až za sekundární záležitost, neboť onen názor pak bude žít a bude jednotlivcem prosazován

každodenně. Samotná jeho existence to předpokládá. Demokraticky zvolená reprezentace bude mnohem kvalitněji, intenzivněji a hlavně soustavně kontrolovaná lidem – přičemž výsledný efekt bude větší, než kdyby jednotlivci pouze jednou za čas svědomitě odvolili a zbytek času je výsledek jejich volby nezajímal.

Druhá dimenze mých úvah se více točí kolem podstaty demokratického systému vládnutí. Je nezbytné odvolat se na de facto klišé, totiž že v demokracii lid jako masa nevládne, ale má možnost určit, kdo mu bude vládnout. Český národ jako by toto stále ne zcela pochopil. Svým způsobem není div. Představa, že někdo vládne nám a nad námi a samostatné vládnutí je iluzí živě podporují dosavadní historické představy o dlouhých letech pod habsburským pánem v „žaláři národů“ a pomíneme-li epizodu první republiky, vládla nám jiná mocnost od té doby až do listopadu roku 89.

V současném českém vnímání politického rozhodování a politické participace vidím dva zásadní trendy. První pro sebe pracovně nazývám „syndrom úspěšné revoluce“. Po docinkání posledního klíče na náměstích se plně projevovalo, jak málo lidí pochopilo, co demokracie obnáší. Po několika téměř souvisle navazujících režimech, které si prakticky se svou administrativou vystačily a aktivní účast širší občanské společnosti rozhodně nepotřebovaly, přišel systém, který na občanské aktivitě postavil svou existenci. Přitom občanská společnost se zachovala, jakoby nechápala, co se od ní nyní chce – že by snad její činnost měla zůstat permanentní, že by se snad od ní vyžadovalo víc, než „jednorázové řešení“, že po revoluci musí v demokracii nastat permanentní činnost evoluce názorů a subsystémů.

Druhým a bezprostředně provázaným trendem je něco, co nacházím naprosto dokonale vykresleno v českém fenoménu chalupaření. Chalupa – odlehlé místo, relativně bezpečné, bez zvláštního ruchu, dostupné jen rodině či blízkým přátelům. Zároveň však místo s nulovým aktivním politickým potenciálem. Politická rozhodování, ruch a veřejný život se koncentrovaly do podstatně náročnějších měst. Život na chalupách byl logickou odezvou na nesnadná léta minulého režimu. Nyní však, v novém režimu, ve zcela nových podmínkách, je nasnadě o oněch poklidných zákoutích vyjít. Otázkou do budoucna zůstává, kolik takových lidí bude schopných – a ochotných.

Pokusila jsem se v hrubých rysech nastínit svůj pohled na společenské vnímání politického klimatu a poukázat na dílčí faktory, ovlivňující závěrečná čísla v tabulkách volební účasti. Ambicí této práce nebylo zahrnout a analyzovat všechny z nich, vybrala jsem dva, které v sobě dle mého názoru zahrnují kořeny valné většiny dalších.

Pokud má v mé zemi přetrvávat demokracie, bude ovšem třeba pracovat na všech z nich a bude to muset být práce nepřetržitá. To je důvod, proč jdu k volbám.

Výherní cenu poskytla organizace SME europe. Srdečně děkujeme!

